



BIBLIJA I KRŠĆANSKA INICIJACIJA DJECE I OBITELJI

ANDREA FONTANA

Parrocchia Santa Teresa di Gesù Bambino
Via Giovanni da Verazzano, 48
10129 Torino, Italija

Primljeno:
24. 11. 2009.

Pregledni
članak

UDK
234.2
238.2:22

Sažetak

Članak govori o uvođenju djece i obitelji u kršćansku vjeru. Autor se posebno osvrće na mjesto i ulogu Biblije u tom procesu. Nakon što je podsjetio kako je nemoguće uvoditi u kršćanstvo bez Biblije, autor ističe kako upravo Biblija, budući da je Božja riječ, potiče i poziva čovjeka na obraćenje i na prihvaćanje navještaja radosne vijesti. Čitajući Bibliju, kršćanin upoznaje događaje koje je Bog učinio te usvaja odgovarajuće riječi, znakove i kretnje, slijedi Isusa, ostvaruje njegovu riječ i stupa u dijalog s trojstvenim Bogom. Kako bi se katehizanda potaknulo na susret s Biblijom, valja promicati biblijsku katehezu. U članku se posebna pozornost usmjeruje na mjesto i ulogu Biblije u suvremenoj župnoj katehezi koja je danas u Italiji snažno katekumenski usmjerena. O tome svjedoče i novi katekizamski priručnici za župnu katehezu katekumenskog puta. Stoga se na kraju članka zorno prikazuje kako se u pojedinim etapama katekumenskog puta može koristiti Biblija uz pomoć novih katekizamskih pomagala. Članak završava prikazom biblijskih sadržaja tijekom katekumenskog puta.

Ključne riječi: uvođenje djece i obitelji u kršćanstvo, kršćanska inicijacija, Biblija u katehezi

1. PROSLOV

Kako se postaje kršćaninom? Kršćaninom se postaje:

- odgovarajući na Božju riječ koja nam se obraća, potiče nas i poziva
- priznajući u našem životu iste događaje koje je Bog učinio i o kojima govori Biblija
- usvajajući riječi, znakove i kretnje kršćanskog slavljenja koje spominje Biblija
- slijedeći Isusa i ostvarujući njegovu riječ
- dijalogizirajući s Ocem pomoću osobnog čitanja svetoga teksta u Duhu Svetome.

2. UVODITI U KRŠĆANSKU VJERU ZNAČI UVODITI U SLUŠANJE RIJEČI

Biblija, koja je u katoličkom odgoju – zbog stoljetnih predrasuda, suprotstavljenih polemika i hirovitog puritanizma – bila dugo zanemarivana, danas, zahvaljujući njezinom ponovnom otkrivanju – još od prvih novih eksperimentalnih katekizama u 50-im godinama 20. st. – zauzima važ-

* Naslov izvornika: *Bibbia e iniziazione cristiana dei ragazzi e delle famiglie*, u: »Catechesi« 79(2009-2010) 3, 19-35.

no mjesto u kršćanskoj inicijaciji. Kršćaninom se može postati samo slušajući Božju riječ, odgovarajući na nju vjerom, živeći je u svakodnevnoj djelotvornoj kršćanskoj ljubavi i slaveći je u nadi.

2.1. *Nema uvođenja u kršćanstvo bez Biblije*

Već je *Documento di base*¹ ponudio jasne upute za uporabu Biblije u procesu uvođenja u kršćanstvo (br. 105-107): »*Pismo je Knjiga, a ne pomagalo, pa makar bilo i prvo.*« Zbog toga ju se često spominje u raznim katehetskim prijedlozima uvođenja u kršćanstvo: neprestano se o njoj govori, posebice kad je riječ o današnjoj djeci, koja trebaju na nov način čuti navještaj spasenja u Isusu Kristu, a često ga trebaju čuti i po prvi put.

»Nikad se ne smije zaboraviti da Pismo treba čitati i tumačiti uz pomoć Duha Svetoga koji ga je nadahnuo i koji i danas čini da živa riječ Evandjelja odzvanja u Crkvi.« (br. 107)

Rezultat koji valja postići, stavljajući Bibliju u središte puta uvođenja, jest »prožeti se biblijskim govorom i biblijskim duhom« tako da se kršćansku vjeru predstavlja kao »slušanje Božje riječi i odgovor na nju« (*traditio-redditio*). To valja činiti nastojeći izgrađivati kršćanski identitet, što je plod dara Duha Svetoga i odgovora vjere.

Cilj uvođenja u kršćanstvo jest ući u mehanizme kršćanskoga života, usvajajući posebne životne »običaje«, kao što nam ih predlaže Evandjelje. Valja naime osposobiti djecu da Bibliju čitaju i razumiju s obzirom na svoje vlastito postojanje u svijetu. Kao što se uvodi u liturgijsko slavlje i u ispravno ponašanje, tako valja uvoditi i u to da se Biblija uzme u ruke i koristi za vlastiti kršćanski život, osobno moleći, meditirajući, usmjeravajući se po njoj kod svakodnevnih odabira.

Doista, »*uvoditi*« označava sasvim »osobito« djelovanje koje nadilazi teoretsku, uređenu i sustavnu katehezu. To je strpljiv odgojni rad koji se sastoji od poruka, čuvstvenih veza, emocija, praktičnih iskustava, ostvarujući koje se privikavamo prepoznati činjenice i osobe, govor i običaje te životne stilove i svakodnevni odabir. Sve to završava razradom kršćanske »kulture« života i življene povijesti, koja se mijenja i pounutarnjuje uranjajući se u biblijske stranice, prisjećajući ih se, izgovarajući ih i moleći ih.²

2.2. *Kršćaninom se postaje odgovarajući na riječ Boga koji nam se obraća, potiče nas i poziva*

Put koji treba prijeći da bi se postalo kršćaninom oduvijek *polazi od prvog navještaja* Isusa iz Nazareta, koji je umro i uskrsnuo za nas te postao Gospodin i Spasitelj svakoga stvorenja: po uzoru koji nude Djela apostolska, pripovijedajući nam o prvoj zajednici u Jeruzalemu i zatim o širenju vjere u Judeji, Samariji i sve do nakan kraj svijeta. I danas je potrebno da »svaki dan u Hramu i po kućama neprestance učimo i navješćujemo Krista, Isusa« (usp. Dj 5,42) te da »raste riječ Božja i uvelike se množi broj učenika« (usp. Dj 6,7). Evandjelje po Marku nas vodi da, prihvaćajući navještaj prvotne zajednice, otkrijemo »tko je Isus«, sve do podno križa gdje satnik izjavljuje: »Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji!« (Mk 15,39)

Put koji valja prijeći da bi se postalo kršćaninom zatim *se nastavlja po obraćenju*, a to je prvi korak prema Kristu: obraćenje je zapravo prihvaćanje navještaja. Pojedinaac slobodno i svjesno odlučuje pristati uz

¹ *Talijanski nacionalni katehetski direktorij*, objavljen 1970. (*nap. prev.*)

² Usp. A. FONTANA, »*Iniziare*«, *che significa in realtà?*, u: »Catechesi« 78(2008-2009)5, 27-41.

taj navještaj, malo-pomalo učeći prepoznati Gospodinovu prisutnost u našem svakodnevnom postojanju i poistovjećujući se s kršćanskom zajednicom: »I oni prigrliše riječ njegovu i krstise se te im se u onaj dan pridruži oko tri tisuće duša.« (Dj 2,41-42)

Za zadovoljavanje religiozne potrebe, koja je urođena ljudskoj naravi, obično se predlaže traženje duhovnih iskustava prikladnih za našu osjetljivost ili pomoću razmišljanja, traženja smisla i unutarnje vedrine. Kad je riječ o tome da netko postane kršćaninom, tada se poziva na vijest koja nam je predana – vijest o Isusu umrlom i uskrsnulom – na što mi uzvraćamo vjerom i tako da postajemo njegovi učenici. *Traditio-redditio* je temeljni mehanizam postajanja kršćaninom: to je komunikacijski proces odlaska i povratka koji uključuje onoga tko naviješta i onoga tko sluša, u skrovitom svetištu svojih osobnih iskustava. Njih valja propitati, preispitati, prosvijetliti i spasiti. Nije riječ o unaprijed zapakiranom skupu apstraktnih pojmova, nego o susretu dviju povijesti: povijesti Boga koji je ušao u svijet s Isusom iz Nazareta i povijesti ljudi koja je time preobražena.

Ako u kršćanskom životu postoji apsolutno prvenstvo djelotvorne ljubavi kao saveza i zajedništva s Bogom i s bližnjim, ako postoji teološko prvenstvo liturgije jer je Duh Sveti taj koji mijenja srca i daruje nov život u Kristu tako te postajemo sinovi Božji sukladno Kristu, postoji i *vremensko prvenstvo riječi* jer naš kršćanski život započinje upravo živim dodirima s riječju koju predlaže i živi vjernička zajednica. Nastavlja se pripovijedanjem događaja koji su se zbili s Isusom iz Nazareta. Ti događaji postaju značajni i za naš današnji život i otvaraju nam nova obzorja u Kristu, koji je »Put, Istina i Život... da moja radost bude u vama i da vaša radost bude potpu-

na... da u meni mir imate... ja sam pobijedio svijet!« (Iv 14,6; 15,11; 16,33).

2.3. *Kršćaninom se postaje priznajući u našem životu iste događaje koje je Bog učinio i o kojima govori Biblija*

U drugom razdoblju – drugom vidu postajanja kršćaninom – naše zemaljsko postojanje uključeno je u neku vrstu *vjerničkog promatranja* koje daje određenu vrijednost činjenicama, trenucima i osobama. Vrijednost je to po kojoj ih promatraju kao vjernici, a ne kao pogani. Pogani tumače svijet kao plod sudbine, slučaja, ljudskog razuma, pjesničke mašte, političkih i ekonomskih interesa. Vjernici ga tumače *kao Očev naum* koji se ispunjava u ljudskim naumima, unatoč ljudskim naumima, nadilazeći ljudske naume: ono što se vidi na površini povijesti pojedinaca i naroda samo je izvanjska ljuska dubokog misterija ljudskog iskustva, u kojemu djeluje Duh Sveti kako bi sveukupno stvorenje priveo ispunjenju u Kristu.

Kako usvojiti kršćanski način promatranja osobne i sveukupne ljudske povijesti tako da odgovara pozivima, znakovima vremena i okolnostima sukladno naumu njegove volje? Jedino tako da se približimo vjerničkom iskustvu biblijskih osoba, od Abrahama do Mojsija, Davida i samoga Krista. Dok nam Biblija pripovijeda povijest spasenja, koja se malo-pomalo u njima ispunjava, ona nam otkriva i kako ti isti događaji pripadaju i svakome od nas, u kulturalno i povijesno različitim oblicima, ali sukladno s onima o kojima je riječ u Knjizi.

To je stoga što je *biblijska povijest paradigmatička za sve što se događa na svijetu*. Jedinstvena je povijest spasenja: u nju se sve stapa, ona sve uključuje, svima predlaže spasenje i nadu. Valja je samo prepoznati i naučiti shvaćati. Pogledom vjernika

koji nam Biblija nudi s obzirom na zemaljska carstva i ljubavi, patnje siromaha i razbaštinjenika, neizmjernu samoću, bezrazložno nasilje, učimo živjeti kao vjernici po Isusu Kristu u Duhu Svetome.

To je prije mnogo godina izraženo i u talijanskom nacionalnom katehetskom direktoriju *Documento di base*, koji kao cilj kateheze navodi (br. 38): »Odgajati za Kristov način gledanja, zato da se povijest promatra poput njega, da se život prosuđuje poput njega, da se izabire i ljubi poput njega, da se nada kako to on uči, da se u njemu živi zajedništvo s Ocem i s Duhom Svetim. Ukratko, hraniti i voditi mentalitet vjere...« Pripovijedanje povijesti spasenja pomaže nam da se na sve to priviknemo, tako da i ta povijest postaje aktualnom, a mi se u nju uključujemo kao da osobno proživljavamo te iste događaje i još uvijek pišemo tu istu povijest.

S tog je motrišta znakovito što *svi putevi*, koje Luka opisuje u Djelima apostolskim, sve snažnije izražavaju *upućivanje na Pisma*, ne samo kad se Petar ili Pavao obraćaju Židovima ili pak kad Stjepan ukratko, prije nego će umrijeti, čudesno opisuje povijest spasenja, nego i kad se strance dovodi i prati u shvaćanju Pisama. Značajna epizoda je ona u kojoj susrećemo službenika etiopske kraljice na putu prema Gazi. On je čitao odlomak iz Knjige Izaijine (Iz 53,7-8), ali nije shvatio na koga se odnosi. Duh je primorao Filipa da se popne na njegova kola i prati ga, »prozbori te mu, pošavši od toga Pisma, navijesti evanđelje: Isusa« (Dj 8,35). Pomoću Pisama katehizanda se vodi prema prepoznavanju glavnih likova koji su opisani na stranicama Knjige kao i u njegovom osobnom egzistencijalnom traženju.

2.4. Kršćaninom se postaje usvajajući riječi, znakove i kretnje kršćanskog slavljenja koje spominje Biblija

Katekumenatska logika ne zahtijeva samo pripovijedanje povijesti Isusa i povijesti spasenja sve do našega današnjeg života: slušanje je prvi korak u vremenskom slijedu, ali ga treba *usmjeravati u molitvi i u slavlju* kako bi postalo aktualni susret s Gospodinom Isusom te se sve više okupimo oko njega kao narod koji mu pripada u beskonačnom savezu, učvršćenom u vremenu i prostoru. To ne možemo učiniti sami: Ocu možemo ići ususret jedino po utjelovljenoj Riječi, Isusu; Boga možemo zazivati jedino u Duhu koji nam je darovan (Rim 8,14-15; Gal 4,6; Iv 6,44.65) i u okupljenoj zajednici.

Tako se tijekom hoda označavaju etape i prijelazi iz jedne u sljedeću etapu kršćanskog života pomoću *obreda prijelaza* koji su bitni: pripuštanje katekumenatu ili spomen krštenja, izbor ili konačni poziv, slavlje sakramenata u vazmenom bdijenju. *Druga manja slavlja* mogu djecu i odrasle uvesti u slušanje Božje riječi i u znakove pomoću kojih se izriče susret s Ocem: svjetlo, voda, pomazanje, znak križa, ispovijest vjere, egzorcizmi i blagoslovi. U kršćanskom slavljenju činimo aktualnim ono što se dogodilo u povijesti spasenja o kojemu Biblija govori. Posebice naglašavamo ono što se nastavlja događati zahvaljujući daru Duha za življenje novoga života u Kristu Isusu. *Svako slavljenje je »spomen«* događanja i njegovo prizivanje u našu sadašnjost snagom Duha. To se događa slično kao u euharistijskom slavlju: pripovijedanje o večeri postaje anamneza, epikleza, živa ponuda, zajedništvo, poslanje. Pomoću susreta s Kristom, koji živi u govoru znakova i u dijalogu vjere što se razvija iz slušanja riječi, dolazi do preoblikovanja kršćanina u novo stvorenje na sliku i priliku Kristovu.

Slavljenje nekog obreda nije formalnost, niti je pretjerano javno iskazivanje vlastitog zalaganja, a niti »*pričinjati se kao da...*«.

To je istinski *događaj*, koji se riječju spominje, Duhom oživotvoruje, a ostvaruje se pomoću ljubavi i svakodnevnom životu. To je događaj spasenja pomoću kojega nas Riječ prosvjetljuje, Duh nam dariva nov život, a zajednica nas podržava pomoću molitve i svjedočenja. Nema kršćanskoga obreda a da nam Riječ ne pomogne prepoznati ga kao događaj u kojemu se Krist umrla i uskrsnuli susreće s nama u Duhu kako bi nas danas spasio. Riječ nam pomaže da prepoznamo Krista: »Sjetite se kako vam je govorio dok je još bio u Galileji... Počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu... To je ono što sam vam govorio dok sam još bio s vama« (Lk 24,6.27.44).

U kršćanskome slavlju biblijski nam tekst predlaže riječi kojima možemo klicati Gospodinu, izraziti svoju vjeru i nadu. Nudi nam kršćansku »kulturu« prožimajući nas izričajima koje ne možemo u potpunosti razumjeti. To su npr. »amen«, »aleluja«, »i s duhom tvojim«... Taj isti tekst nudi nam i *vrjednost simbola i predmeta pomoću kojih slavimo*: budući da je kršćansko slavlje simboličko djelovanje, poput svakog, pa i svjetovnog slavlja, simbolima treba pridati kršćansko značenje koje možemo razumjeti samo pomoću spomena biblijskih događaja. Kolika su kršćanska djelovanja, simboli i slike tijekom stoljeća, upravo zbog pomanjkanja biblijskog temelja, ponovno dobila poganski i misteriozni magijski smisao. Kao primjer možemo spomenuti svijetle upaljene kao znak zahvale za primljenu milost, procesije s kipovima svetaca i svetica, neke masovne manifestacije jasno izopačene histerijskim očitovanjima i kretnjama koje vrlo jasno ukazuju na potpuno zaboravljanje bilo kakve povezanosti s kršćanstvom, osim one izvanjske. I naše *kretnje* u slavlju valja shvatiti u njihovu izvornom značenju. I u tome nam pomaže Biblija.

Otkrivajući u biblijskim tekstovima riječi, simbole i kretnje našega današnjeg slavljenja oblikujemo gramatiku i rječnik za njihovo razumijevanje u ispravnom odnosu s Kristom i s poviješću spasenja na koju se neprekidno nadovezujemo i koju smo naučili prepoznavati u pojedinostima. Tako dobivamo »ljudsku« mogućnost da ovladamo tom poviješću i uđemo u nju kako bismo prepoznali ljubav Oca koji danas nastavlja voditi naš život. Tim istim govorom možemo mu zahvaljivati, zazivati ga, priznavati, moliti ga za oprostjenje i živjeti u zajedništvu s njime.

Uvoditi u Bibliju znači uobličiti našu kulturu znakova i govora pomoću kojih ona komunicira s nama danas, bilo zato da je bolje razumijemo ili zato da prianjamo uz njezinu poruku. Možemo sebi načiniti popis najraširenijih biblijskih znakova i koristiti ih u prikladnom trenutku tijekom svoga hoda u kojemu se pripremamo postati kršćani: voda, ulje, sjeme, pastir, križ, knjiga, pustinjski pijesak, kruh i vino, štap, duga, sol, upaljena svjetiljka. Možemo načiniti i drugi popis u koji ćemo ubrojiti: polaganje ruku radi blagoslivljanja, položaj tijela za različito držanje pred Bogom, neke pokrete udova radi označavanja klanjanja, podložnosti, hoda. Pomoću znakova učimo govoriti jezik Biblije, ostvarujući sukladnost s njom. Pomoćimo djeci da čitaju kršćansko značenje liturgijskih znakova kako bi u potpunosti shvatili značenje »riječi spasenja«. Kada se s njima susretne u slavlju, znat će što znače. Povezat će ih s biblijskom porukom budući da su ih već shvatili te će znati prenijeti u život običaje koji ih izražavaju.

2.5. *Kršćaninom se postaje slijedeći Isusa i ostvarujući njegovu riječ*

Uvoditi u kršćanski život znači i postaviti mlade u iskustva koja su sukladna

biblijskim iskustvima, kao što su: poziv, solidarnost, molitva, vjera življena u svakodnevnom životu. Iskustva i doživljene činjenice pomoći će im tako da susretnu Boga otaca, postajući način »privikavanja« na Božju prisutnost u vlastitom životu; tako se uči što Biblija želi reći kad govori o Bogu u djelovanju za spasenje svakog čovjeka. Zato treba pomoći mladima da se susretnu s Bogom u svakodnevnom događajima, a ne samo u molitvi ili na misi. Proživljavajući značajne trenutke, živjet će sukladno pojedinim biblijskim činjenicama. Duboko proživljavanje svakodnevnih iskustava pomoći će im da se užive u njih i u njima uoče Božji poziv.

Tako roditelji u obitelji uče pripovijedati povezujući biblijsko svjedočanstvo s vlastitim svjedočanstvom života: pripovijedanje, prožeto povezivanjem s biblijskim likovima i događanjima ne izražava samo neku pričljivu i tuđu kroniku, koja je više ili manje zanimljiva, nego duboko uključuje naše emocije i našu sadašnjost, kako bismo se osjetili aktivnim čimbenicima nove povijesti koju Bog Otac piše danas u našem životu. U mjeri u kojoj odrasli u obitelji svjedoče o Isusu svojim vlastitim iskustvom, djeca će naučiti vrednovati biblijsko svjedočanstvo kao svjedočanstvo osoba koje su susrele Boga i žive s njim. Želimo li uvoditi u kršćanstvo, moramo ponovno uvesti »tradiciju« u obitelji u smislu »prenošenja vjere«, kao navještaj i svjedočanstvo.

Na temelju tih razmišljanja hod onoga tko želi živjeti svoj život u svakodnevici svakoga dana dobiva jasan oblik: postaje put na kojemu valja osobno učiti kretati se među stranicama Biblije kako bi ona postala izvor našeg dijaloga s Bogom, našeg postupnog *nasljedovanja Krista*, našeg učenja slavljenja sa zajednicom, našeg ispitivanja savjesti kako bismo razumjeli od-

govaraju li odabiri koje smo načinili nau-
mu Boga Oca s nama.

Formirati kršćanina znači prije svega osposobiti ga da često otvara i čita Bibliju kako bi njome nadahnjivao svoj život: učvršćuje se »životna navika« koja pojedincu pomaže da »ostane u onome u čemu je poučen i čemu je vjeru dao, svjestan od koga je sve poučen i da od malena poznaje Sveta pisma koja su vrsna učiniti ga mudrim sebi na spasenje po vjeri, vjeri u Isusa Krista« (usp. 2 Tim 3,14-15).

Uvođenje u tu »naviku« uspoređivanja samoga sebe s pisanom Božjom riječju, posebice s Evanđeljem, jedna je od sastavnica uvođenja u kršćanstvo. Učiti pojedine retke napamet, koristiti kao svakodnevnu molitvu zazive koje nalazimo u Evanđelju na ustima onoga tko se približava Isusu ili neke dijelove psalama, naučiti svake večeri pročitati nekoliko redaka Evanđelja i po njima preispitati naš dan kako bismo shvatili jesmo li vjerni Kristu, pripraviti se unaprijed na čitanje slavlja u kojima sudjelujemo kako bismo u njima plodonosnije sudjelovali – sve to valja naučiti kako bismo postali kršćani.

2.6. Kršćaninom se postaje dijalogizirajući s Ocem pomoću osobnog čitanja svetoga teksta u Duhu Svetome i u vjeri Crkve, danas

Slijedeći hod kojim se postaje kršćaninom, poput sjemena posađenog kod krštenja koje nikada u potpunosti ne isklija, tri *Bilješke* Stalnog vijeća Talijanske biskupske konferencije o *Uvođenju u kršćanstvo* upozoravaju nas da »se formacija novih vjernika ne može odvijati bez slušanja i produbljivanja Božje riječi... kako bi se osiguralo sukladno i temeljito poznavanje kršćanske poruke« (*Nota* 1, br. 50). Druga *Bilješka*, koja primjenjuje kriterije kateku-

menata na hod uvođenja djece u vjeru, pojašnjava da je »predmet sadržaja navještaja pripovijedanje povijesti spasenja i napose Isusove povijesti. Tu se povijest ne pripovijeda kao nešto daleko i završeno, nego kao slijed otvorenih i aktualnih događaja, koji očekuju druge žive aktere... Tako naviještanje slijedi dinamiku koja je svojstvena drevnoj Crkvi, dinamiku 'traditio-redditio'.« (Nota 2, br. 31-35)

Treća *Bilješka*, razmišljajući o obilježjima puta buđenja vjere kaže: »Gospodino-va riječ dovodi do punine vjere, do otkrivanja Gospodina i vlastite situacije, do povjeravanja njemu kao jedinome spasitelju. Navještaj uvodi u povijest spasenja, čiji je vrhunac povijest Isusa iz Nazareta. U navještaju riječ odzvanja tako da svakome postavlja upit.« (Nota 3, br. 37)

Budući da uvoditi znači malo-pomalo prihvaćati navike kršćanskoga života, tijekom puta valja iskusiti i zajedničku molitvu, slavje i moljenje. U trenutku u kojem se govori s Bogom i sluša se Boga koji nam govori, Biblija poprima ulogu glavnog čimbenika, predlažući čitanja, zavez, riječi pjesama, koralnu molitvu psalama.

Kateheta koji je istinski pratitelj treba koristiti Bibliju osobito u tim trenucima, pridajući joj odgovarajuće značenje tako da je čita, sluša, predstavlja skupini te je učini vidljivim i aktivnim sudionikom. To se neće postići nikakvim dopisima ili zbir-kama pobožnih formula, nego tako da se Bibliju stvarno uzme u ruke.

Uvođenje u kršćanstvo treba odgajati djecu da osobno čitaju Bibliju, da je svaki dan čitaju u obitelji, jer ne možemo živjeti kao kršćani ako se svakoga dana ne sučeljavamo s Božjom riječju. Stoga treba svakoga odgajati tako da se lako snalazi u Bibliji te ona postane sredstvo našeg osobnog razmišljanja i naše molitve.

3. KAKO POMOĆI DJECI DA SE MUDRO I POSTUPNO SUSREĆU S BIBLIJOM

3.1. *Ne »doktrinarna« nego biblijska kateheza*

U uvođenju u kršćanstvo slušanje Riječi je odgojni trenutak utemeljen na Bibliji, pomoću hoda prilagođenog djeci i usmjerenog prema cilju koji u tom trenutku života i povijesti trebamo postići: postati nastavljači zapisane povijesti spasenja u našem svakodnevnom iskustvu. Primjer nam se nudi u prva tri poglavlja teksta Talijanske biskupske konferencije *Bit ćete mi svjedoci* (*Sarete miei testimoni*).

Doktrinarna kateheza mogla je poslužiti prije 50 godina, kad se prenošenje kršćanskog života i kulture događalo pomoću sveukupnog društvenog okruženja te je bilo dostatno dati lingvistički i sustavan oblik onome što je tvorilo svakodnevno iskustvo ogromne većine, iako uz nedosljednost koja je normalna za ljudsku narav. Danas nam je naprotiv potrebna kateheza koja proizvodi životno iskustvo, obnavlja život, nudi konkretne primjere života i povijesti koji se odvijaju u Očevu društvu i sukladno Isusu Kristu. To nije moguće postići ako ne stupimo u izravan dodir s tekstom, životima i poviješću o kojoj je riječ u Bibliji.

3.2. *Ne predstavljati biblijsko pripovijedanje kao bajku*

Predugo zadržavanje na izuzetnim pojavama čudesa, proroštava itd., možda u dobroj nakani da se potakne čuđenje, moglo bi uroditi uvjerenjem da Bog, posredujući u našem životu, mora uvijek učiniti nešto maštovito. Budući da maštovite stvari nisu dio našega iskustva, može se na kraju pomisliti da Bog nikada ne posreduje u našem životu. Netko drugi može

poželjeti tražiti opipljive dokaze Božje zaštite pribjegavanjem praznovjerju, magiji, sektama. Netko će odrastajući zaključiti da je kršćanska vjera skup lijepih bajki za djecu. Prisetimo se Pavla koji tvrdi: »Jer i Židovi znake ištu i Grci mudrost traže, a mi propovijedamo Krista rassetoga: Židovima sablazan, poganima ludost« (1 Kor, 22-23). Mi naprotiv osjećamo potrebu pripovijedati i rukom dodirnuti tekst, služeći se pritom i prikladnim metodama. Međutim, uvijek poštujemo značenje koje biblijski tekst stranicu za stranicom očituje i kojim odzvanja u našem postojanju.

3.3. Biblija nije »priručnik sveukupnoga ljudskog znanja«

Biblija ne sadrži recepte za različite okolnosti našega života, nego određeni mentalitet, odnos saveza s Bogom i s drugima, naviješta određeno prisustvo. To znači da bi se izdala biblijska poruka ako bi se predstavila kao *niz okamenjenih istina* koje su nepomirljive te se iz njih, bez povijesnog i kulturalnog posredovanja, izvodi određeno moralno ponašanje. Kušnja fundamentalističkog čitanja (tj. »tako je napisano, tako se dogodilo«) uvijek vrebava iza ugla. Tako prostodušna pretpostavka da sam upravo u tom retku, upravo na toj stranici pronašao ono što sam nastojao danas razumjeti, često dovodi do zapanjujućeg iskrivljavanja biblijske poruke, koju međutim treba čitati u njezinoj sveukupnosti i u napredovanju objave sve do danas.

3.4. Izbjegavati bilo kakvo pojednostavnjivanje ili opisivanje koje iskrivljuje tekst

Treba poštovati dob djeteta. To znači da treba njegovati jezik pripovijedanja kako bi ga djeca *razumjela* i sjećala se onoga što se dogodilo. Takav postupak ne opravdava uvođenje u pripovijedanje pojedino-

sti koje pripovjedaču izgledaju logične i služe za ispunjavanje praznina biblijskoga pripovijedanja. Biblija ne odgovara na znatiželjna i površna pitanja, ne zadovoljava našu glad za ogovaranjem. Biblijski tekst valja poštovati, ali ne idolopoklonički: ne možemo s njim postupati prema vlastitu nahođenju. Ako se naiđe na neku teško razumljivu riječ, valja je protumačiti; ako ima teških odlomaka, valja ih izbjegavati; ako se naiđe na neobične običaje i navike, valja ih protumačiti. Naš je zadatak živjeti, a ne pojednostavnjivati Bibliju. Što je više bude-
mo živjeli, tim ćemo je bolje razumjeti.

U izboru odlomaka za djecu prednost valja dati činjenicama, osobama, likovima i simbolima. To se može postići vjerno prepisujući tekst i birajući iz njega najprikladnije stranice, kao što se događa i u *Direktoriju o misama s djecom*. Pozornost treba obratiti ponajprije na kakvoću stranica koje valja čitati, a ne na njihov broj.

3.5. Prilagoditi se psihologiji djece za postupan hod

I za djecu je potrebno pripremiti barem mali povijesni i književni okvir kako bi mogla shvatiti Božju poruku. Valja im objasniti posebne običaje onoga vremena, pokazati im geografske karte i krajolike, promišljeno iznijeti izabrane datume. Sve im to pomaže da živo i konkretno prihvate pripovijest i poruku unutar ljudskoga iskustva. U tom smislu danas postoje bezbrojna sredstva, koja je vrlo teško iscrpno navesti. Bez obzira na raznolikost mogućih pomagala, uvijek postoji postupnost u usvajanju biblijske riječi: polazi se od jednostavne razine memoriranja, a zatim prelazi na sučeljavanje tekstova i simbola, kako bi se malo-pomalo pošlo dalje od teksta i uočio njegov dublji smisao. Cilj je postići egzistencijalno čitanje koje odgovara pitanjima adolescencije i rasvjetljuje osobni život.

Mogu nam pomoći i računalni programi koji sadrže traženje, igre i prijedlog tekstova. Neki centri za duhovnost predlažu biblijske tjedne u kojima je predviđeno i sudjelovanje djece. Sve to ne valja shvatiti kao alternativu ili nov način pristupa djece Bibliji, pri čemu se sve ostalo ostavlja po strani. Biblija nije sveukupna Božja riječ u povijesti. Uvođenje u Bibliju valja, pomoću značajnih iskustava poput onih koja smo spomenuli, smjestiti unutar okvira uvođenja u kršćanstvo koji je mnogo više od uvođenja u Bibliju. To je uvođenje u kršćanski život, uvođenje u kršćansko slavlje, uvođenje u kršćansku ljubav, uvođenje u kršćansku zajednicu itd.

Nije stoga dovoljno »zadiviti« djeću govorom o biblijskim osobama i povijesti. Treba poći dalje. Valja izgraditi veze u skupini i sa župom, uključiti u to i njihove roditelje kako bi i oni ponovno otkrili svoju uspavanu vjeru, slaviti sa skupinom i sa župom, započeti u svakodnevici živjeti povijest o kojoj se govorilo. Djeci treba iskazati posebnu pažnju, jer djeca nisu tako »djetinjasta« kako je to pedagogija nekih crkvenih ljudi tvrdila sve do prije trideset godina.

3.6. Sastavljati biran biblijski hod

Možemo prema tome odrediti niz biblijskih tekstova po kojima ćemo raditi prateći put koji treba živjeti tijekom godine u određenoj etapi uvođenja. Možemo unaprijed predstaviti tekst nedjeljnog euharistijskog slavlja ili pak prokomentirati neka skupna iskustva pomoću biblijskoga teksta. Pritom se ne treba prvenstveno brinuti za obilje, nego za kakvoću. Neke temeljne biblijske stranice djeca trebaju poznavati jako dobro na kraju uvođenja. Treba da usvoje naviku korištenja nekih sredstava za njihovo tumačenje, kao što su: povezivanje, traženje glagola, subjekata,

ključnih riječi, izraza koje tumače drugi biblijski odlomci, analiza razlika između jednog i drugog sličnog pripovijedanja itd.

Hod treba dakle pozorno programirati kako bi se, tijekom uvođenja u kršćanstvo, mogao programski ostvariti mnogostruki pristup Bibliji, kako bi se ostvarila određena potpunost. Kao što smo spomenuli na početku, u kršćanskoj se zajednici ne može učiniti nijedan odgojni korak a da nije biblijski. Moramo paziti da kršćansku poruku ne iskrivimo neprikladnim pobožnim vježbama, moraliziranjem i subjektivnim tumačenjima. I u današnjoj zajednici postoji opasnost od sklapanja nagodbe između naše vjere i izvanjske, a često i poganske religioznosti, na što je ukazano već u prvim kršćanskim zajednicama (usp. Dj 8,9-25).

4. BIBLIJA U KATEKUMENSKOM HODU

Kako bi ono o čemu smo dosad govorili bilo konkretnije izraženo, razmotrimo vrednovanje Pisma kako nam ga predlaže *Vodič za katekumenski put djece*³, a u primjerima prikazuje vrlo rašireno pomagalo *Projekt Emaus*, koji je predstavljen kao primjena toga *Vodiča*.⁴

4.1. Temeljni izbori Vodiča i njihova primjena u Projektu Emaus

Vodič, iako u novini predloženog puta, poprima nove biblijske elemente koji po-

³ Usp. SERVIZIO NAZIONALE PER IL CATECUMENATO, *Guida per l'itinerario catecumenale dei ragazzi*, Elledici, Leumann (To), 2001.

⁴ A. FONTANA – M. CUSINO (ur.), *Il Progetto Emmaus*. Objavljen od 2006. do 2008. pod općim naslovom: *Catecumenato, Il cammino per diventare cristiani*, Elledici, Leumann (To). Skup tih pomagala sastoji se od pet svezaka *Vodiča* za katehete, pet svezaka *Priručnika za djecu* i uvodnog sveska pod naslovom *Prijedlog katekumenata za djecu i obitelji*.

stoje u katekizmima Talijanske biskupske konferencije, pomičući njihovo praktično ostvarivanje. Taj hod polazi od Biblije i daje posebno vrijedno mjesto njezinu pripovijedanju. Međutim, metodologija i pozornost ostaju isti.

Promatrajući vrijeme i etape toga hoda, uočavamo sljedeće:

- Prvo mjesto uvijek je pridržano za Bibliju, polazeći od Evanđelja po Marku, kako bi se ostvario susret u vjeri s Isusom Kristom, Sinom Božjim, i kako bismo sebe smjestili u povijest spasenja koju svake godine iznova proživljavamo po slavljinama i blagdanima tijekom liturgijske godine. Tako otkrivamo Božju ljubav koja nas poziva i postajemo sposobni odgovoriti Bogu svojom svakodnevnom ljubavlju, pomoću evanđeoskog iskustva nasljedovanja, kako bismo kasnije nastavili živjeti u istoj ljubavi u kršćanskoj zajednici po svjedočenju i služenju. Ti sadržaji nisu daleko od puta koji već nude katekizmi Talijanske biskupske konferencije.
- Logika toga puta temelji se na slušanju Riječi kako bi se rodila vjera: tijekom susreta, slavlja i obredi raspoređeni su između navještaja, odgovora, molitve da se postane izvršitelj Riječi, nakon što su je prihvatili oni koji su bili njezini svjedoci.⁵ Susret ne ostvaruje tek puku didaktičku »igru« s biblijskim tekstom, nego potiče na religiozno oslušivanje Riječi radi susreta s Isusom već od početka hoda.

Kad god je to moguće, naslovi i izričaji koji označuju etape puta preuzeti su iz biblijskoga teksta (Isusove riječi ili riječi njegovih učenika): nastojalo se izbjeći katehetski ili teološki govor kako bi se u najvećoj mogućoj mjeri vjerno predstavio *biblijski govor*.

Da bi se ostvarili ti kriteriji, u *Vodičima Projekta Emaus* nastoji se dati prednost raznolikom pristupu biblijskom tekstu: zajedničarsko čitanje u susretima katekumenske skupine radi tumačenja, aktualiziranja, uvođenja u tekst; osobno ili obiteljsko čitanje Evanđelja kako bi se kod kuće nastavilo iskustvo katekumenske skupine i nadopunilo roditeljskim svjedočenjem slušanja Riječi; kršćanska molitva koja proizlazi iz Božje riječi više nego pjesničke i litanijske tvorevine poznatih osoba koje su ponekad dosadno opširne.

Pristup Bibliji predlaže se i pomoću svojstvenih metodologija u *Priručniku za djecu*: prostorom koji je predviđen za biblijski tekst i iskazivanjem poštovanja prema Svetome pismu (posebno mjesto za *Božju riječ* u prostoru u kojemu se održava katehetski susret, cvijeće i upaljene svijeće, tepih na koji se može sjesti dok se sluša itd.); dramtizacijom, slušanjem, crtanjem, audiovizualnim i drugim pomagalicama; podsjećanjem na situacije koje djeca i obitelji susreću u svom životu, a slične su onima o kojima je riječ u biblijskom tekstu. Upravo tu će biti posebno koristan sveukupan rad i iskustvo svih ovih godina, sve ono što su ostvarili razni stručnjaci u katehetskoj pedagogiji. Sve je to korisno, posebno kad su ta iskustva u službi »postajanja kršćaninom«. Nijednoj metodi ne želi se idolatrijski dati prednost. U prikladnom trenutku i uz odgovarajuću prilagodbu valja se služiti raznim metodama.

Katekumenski put djece predstavlja istinsko i svojstveno uvođenje u Bibliju, pri čemu se Biblijom prožimaju razne etape, kako bi djeca koja se sa svojim obiteljima praktično vježbaju u kršćanskom životu,

⁵ Usp. SERVIZIO NAZIONALE PER IL CATECUMENATO, *Guida per l'itinerario catecumenale dei ragazzi*, str. 60-65. *Primjeri susreta i različitih oblika predavanja* nalaze se na str. 67-74.

stekla naviku osobnog čitanja i slušanja Biblije na kojoj se temelji kršćanska vjera.

4.2. »Službeni« razvoj uvođenja u Bibliju u Vodiču

Kako se konkretno razvija put uvođenja u Bibliju s djecom pomoću prijedloga nacionalnog *Vodiča* koji su konkretizirani u *Projektu Emaus*? Pokušat ćemo to prikazati slijedeći logiku i imajući na umu s jedne strane pokušaj usklađivanja etapa uvođenja u stilu katekumenata, a s druge strane psihološki razvoj djece, koji je prihvaćen i u katekizmima Talijanske biskupske konferencije. Liturgijska godina je kao i uvijek važna na putu, tako da se neka čitanja podudaraju s velikim blagdanima koji se slave u Crkvi.

Put uvođenja započinje *postavljanjem temelja kršćanskog života, tj. Isusa Krista*: bez temelja, podsjeća Sv. Pavao u Poslanci Efežanima (2,19-22), nijedna građevina ne može se dobro sagraditi, »u njemu ste i vi ugrađeni u prebivalište Božje u Duhu«. Prema tome, polazi se od Evanđelja po Marku, pri čemu se dopušta da nas ono vodi pri traženju odgovora na pitanje: »Tko je Isus?« Marku se u božićnom vremenu pridodaje poneka nadopuna iz Luke.⁶

U sljedećem razdoblju (barem godinu dana nakon prvog navještaja) otkriva se da je Isus vrhunac *povijesti spasenja*, koja je započela stvaranjem svijeta, doživjela iskustvo Izlaska i Sinaja te je obilježena proročkim propovijedanjem i simboličkim likovima nekih važnih osoba. Ta povijest uključuje i nas danas tako da postajemo aktivni sudionici novoga saveza u Kristu po Duhu, kako bismo priveli kraju povijest našega života sve do punine. Na tom nam putu pomaže djelo koje je napisao Luka, teolog povijesti spasenja. Naravno, tu valja ubrojiti i značajne dijelove Starog zavjeta (Post 12,1-9; Izl 3,1-12; 2 Sam

7,1-17; Pnz 26,1-11; Jer 31,31-34) i neke dijelove koji upućuju na Djela apostolska i na Pavla apostola (Ef 1,3-14).⁷

Put se nastavlja pomažući nam da *su-sretnemo glavni lik povijesti spasenja: Boga Isusa Krista, Stvoritelja i Oca*, koji traži one koji mu se povjeravaju da ih vodi po Duhu Svetome kako bi ostvarili zajedništvo s njime. To je Bog ljubavi koji nas zove da živimo u ljubavi, sklopivši savez s njim i izražavajući ga po *sakramentima kršćanske vjere i godišnjim etapama liturgijske godine*, u kojoj kršćani slave velike blagdane Očeve ljubavi.

Na ovome mjestu kao uporište slijedimo biblijske tekstove koji nam predstavljaju Boga kao ljubav, zajedništvo u trojstvenom životu, odnos ljubavi i saveza između njega i nas. Posebice se vrednuju neki liturgijski psalmi, Prva Ivanova poslanica i 15. poglavlje Evanđelja po Luki. To se radi kako bi se sudionici kateheze potaknuli da ih i osobno koriste.⁸

Sljedećih mjeseci možemo provoditi *vježbanje u kršćanskom životu (tirocinij)*, slijedeći Isusa poput apostola u ljubavi prema svima. »Kako žive kršćani?«, pitamo se. Pokazatelje nalazimo posebice u govoru na gori (Mt 5-7), u Evanđelju po Luki (Evanđelje učenika), u tekstu Deset Božjih zapovijedi i u knjižici o Joni koja nas poziva da se obratimo Bogu. Biblijski tekstovi nam pomažu da shvatimo kako nas Isus zove da ga slijedimo u ljubavi te da se živi jedino po ljubavi.⁹

Za vrijeme posljednje korizme posvećujemo se *duhovnoj pripravi slavlja sakramenata*, produbljujući krsne biblijske tekstove godine A: Isusov izbor (Mt 4,1-11), Sa-

⁶ Isto, str. 52.

⁷ Isto, str. 93-94.

⁸ Isto, str. 107.

⁹ Isto, str. 119.

marijanka (Iv 4), slijepac od rođenja (Iv 9), Lazar (Iv 11). Postajemo svjesni, posebice u korizmenim obredima, novoga života, dara Duha Svetoga, posljedice Uskrsa i sakramenata uvođenja u kršćanstvo.¹⁰

Kako bi se na kraju završio hod uvođenja u kršćanstvo, u godini koja slijedi nakon primanja sakramenata odvija se *mi-stagogija pomoću otkrića kršćanske zajednice*, partikularne Crkve, u kojoj kršćanin treba živjeti, priznajući Božje darove i službu koju treba vršiti, kao pripadnik određene skupine (skupine adolescenata i skupine obitelji).

Neki biblijski tekstovi pomažu nam da otkrijemo nedjelju, dan Gospodnji (Dj 2, 42-48; Iv 20,19-29; 1 Kor 11), slavlje pomirenja (Iv 21,15-19; Mt 18,23-35), svjedočenje svakog kršćanina u svijetu (Mt 28,16-20; Mt 20,1-16, Iv 13,3-17, zajedno sa služenjem Pavla, Kristova apostola), nov život učenika svjedoka (1 Kor 11,17-34; 1 Kor 1,18-31; Mt 10,26-33 itd.), svoje mjesto u Crkvi (1 Kor 9,16-23; Lk 10,1-16; Ef 4,1-16).

Put uvođenja zaključuje se kako bi se otvorilo vrijeme trajne formacije kršćanina, što se događa u sudjelovanju u zajedničarskim slavljinama, u formativnim pot-hvatima župe, u skupinama služenja kojima se pojedinac priključuje. U sveukupnom životu župne zajednice Božja riječ u Pismu treba i dalje biti glavni čimbenik na putu prema svetosti. Uvođenje u kršćanstvo odvija se jednom zauvijek. Međutim, njegovi učinci nisu »zauvijek«, nego ih valja iznova preispitivati kako bi se odgovorilo na nove probleme i na nova pitanja koje etape osobnoga i društvenog života svake osobe postavljaju: u adolescenciji, mladosti i u odraslome životu. Riječ je o putu koji se nastavlja u kršćanskoj zajednici koja svakomu zna objasniti razloge svoje vjere.

4.3. »Službeni« razvoj uvođenja u Bibliju u Vodiču, primijenjen u Projektu Emaus

Biblijski hod koji predlaže *Vodič* i koji se primjenjuje u *Projektu Emaus* može se ukratko prikazati u sljedećoj shemi:

Logični raspored biblijskih sadržaja tijekom katekumenskog puta

1. Započinjemo pripovijedanjem događaja Isusa Krista, radosne vijesti koja nam konačno očituje Božju ljubav i mogućnost spasenja, slijedeći Markovo evanđelje. Pred njim moramo odlučiti: to znači položiti »temeljni kamen« naše kršćanske građevine.¹¹



2. Nakon što smo odlučili iskazati svoje zanimanje za njega, primjećujemo da on ne dolazi niotkuda, nego da je vrhunac i ispunjenje povijesti spasenja, koja je započela Očevim stvaranjem svijeta i koja će se zaključiti na kraju povijesti u Kristu slavnome. Pripovijedajući povijest spasenja, učimo »čitati« naš život po vjeri i osjećati se dijelom zajednice koja sklapa savez s Ocem. Usvajamo mentalitet vjernika koji pripovijedajući ispovijeda svoje Vjervanje.¹²



3. Glavni čimbenik povijesti spasenja je Bog Isusa Krista, Otac, Sin i Duh Sveti, Bog ljubavi, koji među ljudima traži one koji imaju povjerenja u njega. Da-

¹⁰ *Isto*, str. 142.

¹¹ Usp. A. FONTANA – M. CUSINO (ur.), *Il Progetto Emmaus. Catecumenato, Il cammino per diventare cristiani*, 1. svezak, Elledici, Leumann (To), 2006.

¹² Usp. drugi svezak istoga niza: A. FONTANA – M. CUSINO (ur.), *Il tempo del catecumenato/ prima fase. Entriamo con la nostra vita nella storia della salvezza*, Elledici, Leumann (To), 2007.

nas možemo »svojom rukom dodirnuti« njegovu ljubav slaveći ga kao kršćani riječima, kretnjama i simbolima tijekom liturgijske godine i u sakramentima Crkve.¹³



4. Tako danas možemo živjeti ljubav Boga koju nam Isus očituje i prenosi svakoga dana pomoću zajednice koja ga slavi. Isusov dar danas nam omogućuje da ga slijedimo kao učenici, ljubeći poput njega koji nas je ljubio, kako bismo priveli završetku projekt koji Bog Otac ima s nama.¹⁴



5. Taj se projekt ostvaruje danas u nama darom Boga koji nas prihvaća u zajednicu ljubavi koja postaje vidljivom po Katoličkoj crkvi koja u Duhu slavi sakramente krštenja, potvrde i euharistije.¹⁵



6. Postavši kršćani, odsada ćemo svakodnevno u Crkvi živjeti kao članovi vidljivoga Kristova tijela. Nastavljamo ga ljubiti u našem konkretnom životu i slaviti ga s Božjim narodom u molitvi. Sada ga moramo nadasve slaviti i svima naviještati postajući konkretnim i vidljivim dijelom zajednice učenika u našoj župi.¹⁶



7. Proučavajući stranice katekizama Talijanske biskupske konferencija kao i katekumenski put koji nam Nacionalni ured za katekumenat nudi u Vodiču za katekumenski put djece što ga zatim vjerno slijedi Projekt Emaus kao prijedlog njegovoga praktičnog ostvarivanja, možemo zamijetiti neke posljedice u predloženom biblijskom putu:
- u oba slučaja sve se temelji na Isusu Kristu, započinjući čitati Evanđelje po Marku

- u oba se slučaja, prije i poslije, pripovijeda povijest spasenja kako bi se naučilo čitati vlastito iskustvo i zemaljski život kao projekt saveza s Bogom
- i u katekizmima i u katekumenskom putu prelazi se određeni put polazeći od najjednostavnijih biblijskih tekstova kako bi se zatim došlo do težih tekstova: prvo Evanđelje, zatim izabrana mjesta Staroga zavjeta, a na kraju se dolazi i do Pavlovih poslanica.

Pozornost koja se u dva predložena puta usmjeruje biblijskom tekstu upućuje nas na zaključak kako *ono što je važno nije količina biblijskoga teksta, nego kakvoća odlomaka*, koji su odabrani prema odgovarajućim kriterijima. Odabirući pojedine odlomke, istovremeno nastojimo poštivati njihov izvorni oblik, onakav kakav nam nudi biblijski tekst. Ne možemo po volji »izrezivati« tekstove ili im pristupati po svome slobodnom izboru jer unutar njih postoji književna logika koju valja poštivati kao i izbor koji su načinili priređivači, što je već učinjeno u prvoj kršćanskoj zajednici.

Osim toga, izbor biblijskih tekstova na kojima ćemo nastaviti raditi povezan je i s *liturgijskim okruženjem* u kojemu se odvija put uvođenja djece i obitelji u kršćanstvo. Jasno je da se ne može sudjelovati u godišnjem iskustvu Božića ili Uskrsa a da se ne predlože tekstovi povezani s tim doga-

¹³ Usp. treći svezak istoga niza: A. FONTANA – M. CUSINO (ur.), *Il tempo del catecumenato/seconda fase. Celebriamo l'amore del Padre nelle feste e nei sacramenti*, Elledici, Leumann (To), 2007.

¹⁴ Usp. četvrti svezak istoga niza: A. FONTANA – M. CUSINO (ur.), *Il tempo del catecumenato/terza fase e l'ultima. Quaresima prima dei Sacramenti. Seguiamo Gesù ogni giorno nell'amore*, Elledici, Leumann (To), 2008, str. 19-136.

¹⁵ Usp. isto, str. 137-218.

¹⁶ Usp. A. FONTANA – M. CUSINO, *Il tempo della mistagogia. Testimoni della comunità a cui apparteniamo*, Elledici, Leumann (To), 2008.

đajima koje proživljavamo u našem slavlju. Ipak, i u katekizmima i u katekumenskom putu valja uočiti različit način pristupa tim tekstovima u raznim etapama svakoga puta: na putu se pripovijedaju činjenice, prema tome se produbljuje njihovo značenje, a nakon toga se u tekstovima traže posljedice za naš život. Na kraju pristupamo zajedničarskoj dimenziji slavlja onako kako nam to predlažu biblijski tekstovi.

Osim toga, zamjećujemo da nas oba puta pozivaju na svojstvenu metodologiju koja je u biti vjerna *trima kriterijima*:

- pozornost prema dobi djece i njihovom životnom iskustvu: iako to, kao što smo već spomenuli, ne znači učiniti Bibliju »djetinjastom« tako da djeci spriječimo globalni pristup tekstu, kao da ga ne mogu ostvariti
- odgojni ciljevi koje valja postići u svakoj etapi puta predstavljaju dodatni kriterij za ostvarivanje prikladnog metodološkog izbora
- napokon, poštivanje biblijskoga teksta, koji u sebi uključuje određenu »književ-

nu vrstu«; ona se ne može zanemariti i valja joj pristupiti na specifičan i prikladan način.

Stoga sveukupno i katekizmi i katekumenski put pretpostavljaju *razne modele čitanja*, koje valja izmjenično primjenjivati i na njih se navikavati, kako već s vremenom djeca i odrasli uče pristupati tekstu. Riječ je o sljedećim modelima: *pripovijedanje prikladnoga teksta* kad je riječ o događajima koji mogu potaknuti veće uključivanje skupine; *slušanje teksta* u tihoj sabranosti, posebno ukazujući na važnost vanjskih »znakova« (otvorena knjiga na istaknutom mjestu, upaljena svijeća, sag na kojemu se može sjediti tijekom slušanja); *osobno istraživanje teksta* pri čemu se uči pronalaziti međusobne podudarnosti, upućivanje na druge tekstove, odjeke; *muđrosno čitanje teksta*, pri čemu se prisjećamo vlastitih uporišnih životnih iskustava. Iznad svega je važna *aktualizacija*, kako bi se ostvario susret našega današnjeg života i onoga što nam Biblija predlaže.